

15 Temmuz sonrası sivil-asker ilişkilerinin geleceği

Türkiye'nin 70 yıl aradan sonra milli savunma yapılanmasında güncellemeye gitmesi, önemli fırsatlar içeriyor. Ne var ki yol çakılsız değil. Türkiye'nin yoldaki çakılları temizleyerek dikkatli yol alması gerekiyor.

Abone Ol

Haber Merkezi · 12 Ağustos 2016, 04:00 · Son Güncelleme: 12 Ağustos 2016, 12:26 · Yeni Şafak

YORUM

PAYLAŞ

ÖMER ASLANPolis Akademisi Başkanlığı

15 Temmuz başarısız FETÖ darbe girişimi sonrasında hükümetin yaptığı değişiklikler ve ortaya koyduğu yol haritası üç hedefe yönelik duruyor. Hükümet ilk olarak, sivil-asker ilişkileri alanının duayenlerinden Samuel Finer'in izinden giderek, herhangi bir darbenin meydana gelebilmesi için gereken darbeci eğilim ve darbe fırsatı boyutlarını ele alarak yeni bir darbe girişiminin başarı olasılığını sıfırlamak istiyor. Büyük şehirlerdeki askeri kışlaları ve zırhlı birlikleri şehir dışına taşıyarak olası bir darbe girişiminde 'baskın şeklinde hareket' ve 'darbe koordinasyonu'nu zorlaştırmayı; askeri eğitimi ve kurumlarını dönüştürerek ise müdahaleci kurumsal eğilimi/kültürü demokratikleştirmeyi hedefliyor. Hükümet, ayrıca ve daha önemlisi, kuvvet komutanlıklarını Milli Savunma Bakanlığına (MSB), Genelkurmay Başkanlığı'nı ise Cumhurbaşkanlığı'na bağlayarak ve Genelkurmay Başkanı'nın rolünü dönüştürerek milli savunma yapılanmasını yetmiş yıl aradan sonra güncellemeyi hedefliyor. Son olarak, bütün bunları yaparken sivil-asker ilişkilerini de sağlıklı bir zemine oturtmak istiyor.

ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜ

Sivil-asker ilişkileri literatürünün uzlaştığı ana konulardan birisi orduların kurumsal kültürlerinin bugünden yarına değişmediğidir. Müdahaleci askeri kurumsal kültür (ordunun değerleri, kendisine atfettiği misyon ve sivil siyasete bakışı gibi) ise, darbelerin bulaşıcı etkisiyle olduğu kadar askeri okullarda verilen eğitimle (yalnızca formel dersler değil; ders dışı komutan yorumları, dersleri veren kişiler vb.) de subaylar arasında nesilden nesle aktarılır.

Müdahaleci askeri kültür değiştirilse dahi, değişen siyasal ortam içerisinde demokratik hakim kurumsal kültürden sapan kişilerin darbeye kalkışması yine de mümkün olabilir. Amerikan ordusunda Yarbay Charles Dunlap'ın Amerikan Harp Akademileri makale yarışması için 1991-1992 yılında kaleme aldığı makalesi 15 Temmuz sonrası Türkiye'de sivil-asker ilişkileri için oldukça öğreticidir. Dunlap, farazi '2012 Amerikan Askeri Darbesini' ele aldığı makalesinde, darbenin 200 yıl aradan sonra nasıl mümkün olduğunu anlatırken, birçok faktörü saydıktan sonra nemde hava, kare ve derin kuvvetleri komutanlıkların 'deneyimi' pozisyonundaki

sonra normale hava, kara ve deniz kuvvetleri komutanlıklarının uamışmamı pozisyonundaki 'Müşterek Kuvvetler Karargah Komutanı' generalin yetkilerinin arttırılması ve kuvvet komutanlıklarının birleştirilmesinin rollerinden bahseder. Böylece muazzam bir gücün seçilmemiş bir yetkilinin (komutan) ellerinde toplanmasına izin verildiğini, buna izin veren Meclis'in bu adımı atarken her zaman prensipli (demokrat ruhlu) generallerin Genelkurmay Başkanı olacağını sandığını, 2012 darbesini yapan General Brütüs gibi hırslı ve güç sevdalısı bir generalin bu koltuğa gelebileceğini kimsenin tahmin etmediğini anlatır. Dunlap bu senaryoyla Amerikan ordusunun da 'güçler ayrılığı' ilkesinden münezzeh olmadığını ima eder. Bu ilkenin orduda da hem 'yaratıcı gerginlik' hem de 'denetim ve denge'yi sağlayacağı düşünülmüştür.

Dunlap'ın senaryosundan hareketle Türkiye'deki ordu reformu tartışmasını da derinleştirmek adına şunu belirtmeliyiz: Genelkurmay Başkanlığı'nın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlandığı ve birbirleriyle eşit konumdaki hava, kara ve deniz komutanlıklarının üzerinde rütbece üst bir 'süper Komutan'ın bulunduğu milli savunma yapılanması Amerikan Askeri Yardım Kuruluşu (JAMMAT, daha sonra JUSMMAT) tarafından 1948-1949 yılları arasında şekillendirilmiştir. Böyle bir talep Genelkurmay Başkanlığı'ndan 1948 yılında geldiğinde önce şaşırان Amerikan Yardım Heyeti, Türk milli savunma yapılanmasında kalıcı etki sahibi olabilmek adına bu talebi kabul etti. JAMMAT'ın sunduğu öneri İnönü hükümetince kabul edilmiş ve 'Balkan Savaşından kalma Komutanlar'ın hilafına rağmen yürürlüğe girmişti. Amerikan Askeri Yardım Kuruluşu Başkanı General McBride, "kuvvet komutanlıklarının üzerinde rütbece üst bir Genelkurmay Başkanı olması uygulamasını değiştirmede çünkü Türkler 1949 yılında ortak silahlı operasyonlar anlayışına henüz sahip değildi. Operasyonu yönlendirecek bir süper-şef (Genelkurmay Başkanı) olmadığı takdirde savaş zamanı önemli kararlar alınması gerektiğinde kuvvet komutanlıkları arasında gereksiz didişmeler olabilirdi." Bu küçük anekdot Türkiye'nin bu konuda atacağı adımın yetmiş yılın ardından köklü bir değişimin işaretçisi olabileceğini göstermektedir.

DUNLAP'IN ÖĞÜTLERİNE KULAK VERMEK

Ordulara kurumsal kültür kazandırmak veya mevcut demokratik kültürü korumak için de Yarbay Dunlap'a kulak vermekte fayda var. 'Bizi 2012 darbesine götüren yolun taşları 1990'ların başlarında döşenmeye başladı' diyen Yarbay Dunlap, 'şimdiki aklım olsa 1992 Harp Akademileri mezunlarına vereceğim öğütler şunlar olurdu' diyor ve sıralıyor:

'Ordunun tek işi vardır, o da savaşa hazırlıklı olmaktır. Askerlik dışındaki işlerde (polislik, yol-okul inşaatı vb.) kullanılmayı reddedin.

Milli güvenliğin ekonomik, sosyal, eğitim ve çevresel boyutları olduğu şüphe götürmez; ancak bu alanlardaki sorunları çözmek ordunun işi değildir.

Parasal kaynakların askerlikle alakası olmayan sorunların çözümü için Uyuşturucu ile Mücadele Kurumu, Barış Gönüllüleri, Eğitim Bakanlığı gibi kurumlara aktarılmasından rahatsızlık duymayın. Bu milletin uzun vadede daha küçük ama işine odaklanmış bir orduyla daha iyi yerlere geleceğini unutmayın.

İssız bir ada olarak kışla/garnizon sendromunun etkilerini azaltmak, toplumdan tamamen kopmamak için halkın arasına karışın; Anayasanın ihlal edilemeyeceği ve seçilmiş sivillerin askerlere üstün olduğu temalarını sürekli vurgulayın.

Ve son olarak kesintisiz itina isteyen ve özenle korunması gereken kırılğan bir kurumdur.'

YOLDAKİ MAYINLAR

Türkiye'de sivil-asker ilişkilerinde bugün gündemde olan adımlar atılırken, ordu-siyaset ilişkileri alanının sürece tabi olduğu unutulmamalıdır. Sivil-asker ilişkileri maalesef tek bir olayla kalıcı 'sağlıklı' zemine kavuş(a)mamaktadır. Bugün de tekrarlanan, 'darbeler devrinin sona erdiği' cümlesinin en iyimser gözlemlerle 2009'dan bu yana mütemadiyen söylendiğini unutmamak gerekir. Aksine, başarılı olsun veya olmasın her darbe girişimi orduyu siyasallaştırır. Öyle ki, 1961-2010 yılları arasında meydana gelmiş darbeleri inceleyen sivil-asker ilişkileri uzmanları, darbe girişimi geçirmiş ülkelerin bir yıl içerisinde bir girişim daha yaşama şansı %40 iken, bu oranın darbesiz beş yıl sonrasında %20'ye düştüğünü, darbesiz 36 yılın ardından ise darbe şansının kalmadığını söylemekte. Son olarak; sistemi yeni girişimlere karşı 'darbe-geçirmez' kılmak üzere kısa vadede atılması planlanan adımların dahi (zırhlı birlikler ve Genelkurmay'ın taşınması, MSB'nin yeni yapılanmanın zorunlu kıldığı güçlü bir bakanlık haline gelmesi, Milli Savunma Üniversitesinin kurulması ve fonksiyonel hale gelmesi gibi) en iyi ihtimalle 3-4 sene içerisinde gerçekleştirilebileceği, bu 'travmatik' dönüşüm sürecinde, Balyoz ve Ergenekon sonrası ordu reflekslerinden kesin emin olunamayacağı ve PKK terörüyle mücadelenin güvenlik kuvvetleri ve ülke siyasetinde baskı oluşturmaya devam edeceği de hesaba katılırsa sivil-asker ilişkilerini zehirleyebilecek çok sayıda tehlike bulunmaktadır.

PAYLAŞ

#FETÖ

#Darbe girişimi

DÜŞÜNCE GÜNLÜĐÜ E-POSTA ABONELİĞİ

Türkiye'de görüşmeye yeşil ışık

Rusya: Bakanların bir araya gelmesini destekliyoruz.

'Rus askerleri arkadaşlarımı acımasızca öldürdü'

Ukrayna'dan gelenler yaşadıklarını anlattı.

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

Bip / +90 530 846 00 00

Facebook

Instagram

Twitter

Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamli, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

